

A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISTERIUM MEGBIZÁSÁBÓL

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ

Budapest, V., Báthory-utca 19.

KIADJA: Dr. LENDL ADOLF, „A TERMÉSZET” MELLÉKLAP JAKÉNT

Budapest, II., Donáti-utca 7.

A „HALÁSZAT” előfizetési ára 3 korona — „A TERMÉSZET”-tel együtt 6 korona.

Budapesti halászati kongresszus.

II.

Meszleny Benedek előadó: Méltóságos elnök úr, mélyen tisztelt kongresszus! Méltóztattak meghallgatni a végrehajtó-bizottság megbízásából készített javaslatomat, melyet legjobb tudásom és tapasztalataim szűk korlátai között iparkodtam elkészíteni; annak hiányait vagy hibáit és fogyatékoságait ne a jóakarát hiányának méltóztassék tehát betudni. Mikor még közbevetve köszönetemet fejezem ki azok iránt, kik nézeteik közlésével segítségemre voltak javaslatom kidolgozásánál s mikor javaslatomat a részletes tárgyalás alapjául elfogadásra vagyok bátor ajánlani, nem élhetvén vissza a kongresszus idejével, egész röviden hivatkozom az itt felhozott indokokra, amelyeknek tengelyét az a felfogás alkotja, ha vizeinknek halállományát és így a halászatnak jövedelmezőségét országszerte biztosítani akarjuk, ezt nem kell annyira a kinőtt, a piaczképes értékesíthető hal fogásának korlátozásában keresni, mint inkább az ivadék védelmében és a még nem piacra való hal forgalombahozatalának meggátolásában. Ebből a szempontból, illetőleg feltogásból szükségképen következnek mindazok a módosítványok, amelyeket én a törvénynek a halászati jog gyakorlását, a tilalmakat és büntető határozatokat illető intézkedéseivel szemben bátorodom majd javaslatba hozni. Ezekon kívül még némely részben gyakorlati, részben elvi fontosságú javaslataim lesznek a zárt- és nyílt vizeknek nézetem szerint a jog és méltányosságnak megfelelő módoni precizizálásához.

Tisztelt Kongresszus! Mindnyájunknak, kik itt vagyunk, de mindazoknak, kik hazánk érdekeit szívén viselik, óhajtásunk csak az lehet, hogy a halászat is, mint fontos közgazdasági tényező és iparág, fejlődésnek induljon és virágozzék, de ennek első feltétele az, hogy helyes és célzerű törvényes intézkedések védelme és korlátai között üzemelhessen. Azért jöttünk össze az ország különböző vidékeiről, hogy nézeteinket egymással kicserélve, mindazt, amit a halászati törvényben pótlándónak, vagy módosítándónak gondolunk, egy konkrét sürgős kérvény alakjában

felterjesszük a kormány és törvényhozáshoz azzal, hogy az 1888-évi XIX. törvénycikknek ily értelemben módosítását minél előbb eszközölni sziveskedjék. Kérném javaslataimnak a részletes tárgyalás alapjául való elfogadását. (Elfogadjuk, elfogadjuk.)

Gróf Széchenyi Imre elnök: Úgy veszem ki, hogy a tisztelt Kongresszus az előadói javaslatot részletes tárgyalás alapjául elfogadja, ezt tehát, mint határozatot mondom ki.

Most, midőn a részletes tárgyaláshoz fogunk, a követendő eljárás az volna, hogy a halászatról szóló 1888. évi XIX. tcz. minden szakasza felolvastassék; miután pedig kétféle indítványok érkeztek be, olyanok, amelyek módosítani kívánják az előadói javaslatot s olyan indítványok, melyek egészen önálló dolgokról szólnak, vagyis az előadói javaslattal össze nem függnek, azt hiszem azokat, melyek csak az előadói javaslaton kívánnak módosítani, külön felolvasni nem szükséges, miután az illető javaslattevők úgyis személyesen fognak hozzászólni a kérdéshez. Az az öt indítvány, amely tárgyánál fogva az előadói javaslatot nem érinti, külön fog felolvasatni. Méltóztatnak a tárgyalás e formájához hozzájárulni? (Helyeslés). Tehát ily értelemben végezzük a tárgyalást.

Bariss Gyula jegyző: Olvassa a törvény 1. §-át.

Pekánovics Imre: Tisztelt Kongresszus! A gyakorlat azt mutatja, hogy a törvény ezen szakasza sok esetben félremagyaráztatik, összefüggésbe hozva az ármentesítő társulatok jogaival. E társulatok sok helyen örökáron megvásárolták a területeket, amelyen a medret vezetik, oly helyen, ahol azelőtt halászati jog nem volt. A törvény értelmében a hatóságok úgy magyarázták e szakaszt, hogy a társulatokat ezen helyeken a halászati jog nem illeti meg. Szóló nem a társulatok érdekében szól, de úgy látja, hogy ez a kérdés nincs tisztázva, mert az egyes hatóságok szerint nem illetheti a halászati jog az ármentesítő társulatokat, mert azon a területeket a haszonvételi jog nélkül sajátították ki. Ennek következtében vannak esetek, hogy kérdés támad arra nézve, vajjon kit illet a jog? Fordul elő eset, hogy a folyó oly községeken vezetett keresztül, ahol az előtt halászati jog nem volt s ezen a területeket a társulat örök-

áron megvásárolta s oda a halászati jogot bevezette. Ez mindenesetre tisztázandó dolog, mert azoktól, akiktől a víz elvitetett, elvitetett a halászati jog is és a víz oda vezettetett, ahol azelőtt halászat nem volt; kérdés tehát, hogy kit illet ez esetben a halászati jog? Vagy például a társulatok létesítettek csatornákat oly községek határában, ahol azelőtt halászati jog nem volt, de csatorna-ásás következtében halászati jog létesült; már most kit illet a halászati jog? a társulatot nem illeti, a községet sem illetheti, mert neki nem volt halászati joga. Szóló nem akar konkrét indítványt tenni, hogy e kérdés milyképen rendeztessek, hanem kéri, hogy abban a memorandumban, melyet a kongresszus a kormányhoz intéz, hivatkozással az általa elősorolt néhány példára, kéressék ezen kérdés törvényhozás útján való tisztábihozatala.

Hideghéthy Imre. Ez az 1. §. is mutatja a mostani törvény egyoldalúságát. E törvény mindig halászati jogról szól, de van már másféle halászat is, mint p. o. mesterséges halászat, mely a mezőgazdaság egyik ága. Nehogy tehát ugyanezen hibába essék az ujonnan alkotandó törvényjavaslat, kimondandó volna ezen első szakaszban, hogy a mesterséges tavakban való halászat a mezőgazdaság egyik ágát képezi. Szólónak erre egy különös oka van, a mire nézve egy indítványt is terjesztett elő; kéri annak felolvasását.

Meszlény Benedek előadó: Megjegyzi, hogy előtte szólónak indítványa nem ehhez a szakaszhoz tartozik.

Hideghéthy Imre: Az volna csak csatolandó ezen szakaszhoz, hogy a »mesterséges tavakbani halászat pedig a mezőgazdaság egyik ágát képezi.«

Meszlény Benedek előadó: Ez a módosítvány az első szakaszhoz nem csatolható, mert ez csak egyszerűen megállapítja azt, hogy kit illet a használati jog. Pekánovics tisztelt tagtárs felszólalására csak azt jegyzem meg, hogy egészen érthetővé válik ezen első szakasz, akkor, hogyha a másodikat hozzáolvassuk. Azt méltóztatott mondani, hogy a törvény nem határozza meg, hogy az árterületeken kit illet a halászati jog és példát

méltóztatott felhozni arra nézve, hogy az ármentesítő társulatok tulajdonjoggal megvették ez árterületeket; erre nézve teljes tájékozást nyújt a második szakasz.

Pekánovics Imre: Ezen felvilágosítás után sem nyugodhatik meg, mert a vízjogi törvény azt mondja, hogy a meder a közepéig a parti birtokosé. S épen az általa felhozottak adnak okot különböző magyarázatokra. Az ármentesítő társulatok a meder- és parti-birtokos közt bírnak egy területtel és ezenkívül magát a medret és hullámteret is megvásárolták örökáron, azonban ezzel semmiféle oly jogot nem vásároltak, amelyek a haszonvételi jogok közé tartoznának. Ez irányban a hatóságok is különféle határozatokat hoztak, az egyik a társulatok javára ítélte, a másik azok ellenére. S miután ez a kérdés nem világos, azért óhajtaná, hogy a törvényben e pont kiegészítéseképpen a társulatok területének jogviszonyai hozzassanak tisztába.

Gróf Széchényi Imre elnök: Kérnök talán e tekintetben Kvassay Jenő Ó Méltósága felvilágosítását, mint a ki leghivatottabb erre.

Kvassay Jenő: Erre a kérdésre s különösen az ármentesítő társulatokra vonatkozólag felhozottakra csak azt vagyok bátor bejelenteni, hogy a törvény ezen régen túl van, mert princípiumként kimondotta azt, hogy a halászat a medérhez és a földhöz van kötve. A ki a halászati jogot bárminő jogon, vagy czímen vindikálta, arra nézve a törvény határidőt szabott meg, amelyen belül az illetőnek jelentkeznie kellett s amennyiben az alispáni határozat ellenkezőleg döntött, az illető törvény rendes útján kereshetett orvoslást. De a ki elmulasztotta ezt s haszonvételi jogának megállapítását nem szorgalmazta, minden jogot elvesztett; tehát ma már mindenkinek meg van alispáni, vagy bírósági határozat alapján a halászati joga s hogyha nincs, akkor a jog azé, aki a medret, a földet bírja. Aki tehát a törvényben megállapított módon jogot szerzett, attól az el nem vehető; a ki pedig elmulasztotta jogának érvényesítését és annak elismertetését, az azt már vissza nem kapja. Indítványo-

A vadvizek fölött.

A „HALÁSZAT“ eredeti tározója.

Néha megjárja magát az alföld délibábos rónasága. A mi máskor nyári forró napok alkalmával a lég káprázata szokott lenni, egyszerre valósággá válik. A lankás semlyékek, a puha hullámú kaszálók, a pusztá legelőinek mélyedése felett valóságos tenger, a vadvizek tengere hullámszik.

Nem a délibáb tűneményes tükre ez, melyben a távoli tanyák, a kútágasok s a szélmalomok megfordítva, tótágast játszva állanak. A zombékokat előntötte a föld árja, a messze vidékekről a pestmegyei dombos, homokbuczkás tájékokról leszakadó vadvíz.

A mi kis falunk kerek kis erdejével, szöcskenyájas pusztájával ott áll a Duna és a Tisza között, távol mind a két folyamtól, sivány homoktájak közé ékelve s mégis megtörtént már 1876-ban, hogy a harangokat félreverték s az emberek, asszonyok, de mi gyermeköczök is ásóra, kapára kapva iramodtunk a falu éjszakai oldalára s nyúlzáttal védelmeztük, fehér falú kis házacskáinkat a péteri-i oldalról odaömlő vadvizek árja ellen.

Mert ott, az alföld Tisza-Duna közötti vidékén a két folyam lejtésével harántosan húzódnak a vízválasztó s a vízlevezető száraz erek. Hét-nyolcz esztendőben egyszer megvemhesül a föld az ő belső vízárjától, ásonyomnyira kopolya-kutakat

lehet vetni. A nedves tavasz műveli a fakadó vizeket, honnan a lefelé loppal búvó vadvizeket s a száraz ereket befolyja a hullám.

A délibáb tengere helyett valóságos sík víz borítja a tájékat, ott, hol azelőtt kocsiutak szeltek egymást.

Hogy azután a tájék víz alá kerül, megváltozik annak a földje, a környéke, de a lég is tele van újsággal.

Hosszulábú, nagycsőrű, vitorlaszárnnyú madarak sipogva vonulnak át, s vernek tanyát a sást s kákát föl-sarjadzható vizek fölött.

S benn a tanyák között megkezdődik a védekezés a vetések ellensége, a tovalopódzó ár ellen s megkezdődik a tanya népének egymással való viaskodása, éjjel húzott árkokkal, mik a pusztító árt tovább viszik a szomszédokra s csillagtényénnél emelt gátakkal, mik útját állják a fakadó s a vadvizek lejtésének.

Azalatt kinn a pusztá mélyedésein a halászó gémekek s halakra vadászó vízimadaraknak versenytársai támadnak.

Először is a kis gulyás neszelte meg, hogy a Fogasék tanyamenti dűlőjén az árokban halak lubiczkolnak. Apró keszegek és kárászok, durbincsok s potykák is vetődnek fel olykor az árokvíz színe fölé s kaczkias pajzansággal verdesik meg az árok víztükörét.

Annyi az árokban a hal, hogy bornyuszájú ingujjával föl-márt a kis gulyás közülök néhány példányt s viszi a cserény felé nagy diadallal a tájékon ritkán látott vízi állatokat.

zom tehát, hogy ezen első §. módosítását ne méltóztassék javasolni, mert az már újabb törvénynyel sem módosítható.

Gróf Széchényi Imre elnök: Ezen szakszerű felvilágosítás után az aggályok eloszlottak s a szakaszt elméltóztatik fogadni.

Csepy Dániel: Az iránt intéz kérdést, hogy ha a jövőre ily ármentesítés és csatornázás történik, vajjon miként fog alkalmaztatni e törvényszakasz?

Kvassay Jenő: A terület tulajdonosa lesz a halászati jognak tulajdonosa. A törvény azt is mondja, hogy a ki az eddig különválasztott halászati jogot megszerzi valamely földre, mederre, az többé attól a földtől, medertől el nem választható. Ez a jövőre nézve már diskusszió tárgyát nem képezheti, mert ez a törvény sarkalatos tétele.

Gróf Széchényi Imre elnök: Határozatként ki mondja, hogy az első szakasz változatlanul hagyatik.

Bariss Gyula: jegyző olvassa a törvény 2. §-át.

Meszlény Benedek előadó: E szakaszhoz az általános indokolásban felhozott okoknál fogva a következő pótlást vagyok bátor indítványozni:

»Az ármentesítő társulatok ártereinek mélyebb fekvésű pontjai, melyek az árvíz lefolyása után is víz alatt maradnak és az úgynevezett anyag- vagy kubikgödrök a folyammederrel s az utóbbiak egymással is, a halászati jogtulajdonos költségére átvágással, vagy árokkal összekötendők úgy, hogy a víz apadásával az íváskor odavonult halak, valamint az ivadék is a folyamba visszajuthassanak.

Ide nem értetnek oly visszamaradt vizek, melyeknek az anyamederbe való levezetése akár a nagyobb távolság, akár egyéb nehézségek folytán tetemes költséggel járna. Ezekben a halászat a tulajdonos által korlátlanul gyakorolható. Vitás esetekben a 60. és 61. §§ ban megjelölt hatóságok és intézkedések illetékesek.

Nem szándékozom ezt külön indokolni, úgyis méltóztatott a tisztelt Kongresszusnak hallani az általános indokolást.

Novák József: Két irányban van megjegyzése az

Ott azután a többiek közre veszik a kis embert s megmagyarazzák neki, hogyan kell okosan fogni a halat. Fűzveszszökből „tapogatót“ készítenek s borítgatják a tapogatót a térdig érő semlyékes vizekbe. Bővebben kerül így elő már a zsákmány s olykor egy-egy tekintélyes példány is megkopantja a tapogató oldalát s ilyenkor segítség is jő a másik tapogatós részéről s négykézre fogják a félfontos, olykor fontos példányt.

A tanyák népe is neszét veszi a tapogatókkal való halászásnak s estenden megindul az asszony nép tarkítva gyermekesereggel s csakannak a tapogatók a vadvizek fölött.

A szegedi nagy árvíz utáni esztendőben künön a halásztjai kapitányságban a mi semlyékünket is elborította a víz. A kis majorból teknőknön lehetett csak megközelíteni a semlyék csücskén a dombon álló szalmalmot. A „kis járás“ pusztaságát pedig derékig érő víz borította. Ide már csolnakot is lehetett vezetni s bementünk a városba s húzó-hálót hoztunk magunkkal.

A puszták népei, a tanyák emberei csodálattal eltelve látták, hogyan kerülnek elő a félfontos s a fontos halpéldányok a kis járás vizéből.

Bővében voltunk a halpaprikásnak. A melegebb idővel a pinczében megaludt kocsonya kiváló jóízű ételnek bizonyult, egy kevés „buczkáival“ leöntve.

Igy tartott ez két-három éven át. A tapogatósok egész

előadói javaslatához. Az árterületeken kétféle ártér van, az úgynevezett *ártér* és *hullámtér*; szerinte itt csak a hullámtérről lehet szó. A másik indítványa azon javaslatához szól, t. i. anyaggödröknek a folyóval való összeköttetése nem a halászati jog tulajdonos terhére, hanem a társulatok terhére essék. Ez jogos és méltányos azért, mert a károsodást a társulat idézte elő azért, hogy mélyebb gödrök kiásásával csapdákat állított elő, tehát a kötelezettség a társulatot illeti, annál inkább, mert Pekánovics úr felvetett kérdése ma sem egészen tárgyaltan. Kétféle kisajátítás eszközöltett ugyanis a folyók mentén: olyan, amely a halászati törvény előtti és olyan, amelyik a törvény életbelépte utáni későbbi időkből származik. Különösen a Tisza-mentén, hol a szabályozás rég folyamatban van, a társulatok sokhelyütt eszközölték a kisajátítást, de nem szerezték meg a halászati jogot, mert a birtokos kikötötte, hogy a halászati és vadászati jogot visszatartja magának. Az a módosítása tehát szólónak, hogy »az átvágások és csatornáknak ne a halászati jog tulajdonosának a költségére, hanem a társulatok költségére eszközöltessék.

Répássy Miklós: Lényegében eltogadja az előadó javaslatát és az előtte szóló által felhozottakat is, csak a javaslat szabatoságához kíván szólni. A dolog rendkívüli fontossággal bír a halászatra, mert az ivadéknak megmentéséről van szó. Hogy itt segítségre van szükség, abban bizonyára mindenki egyetért. Röviden kifejezve, az úgy a kubikgödrök ügye. Ez tisztázandó. Nem lehet általánosságban az árterekben fekvő mélyedésekről szólni, mert vannak ott természetes mélyedések is, amelyek a birtokbavételkor már ott voltak a folyó mentén. Itt tisztán csak a mesterségesen létesített mélyedésekről lehet szó és e tekintetben óhajtja az előadói javaslat módosítását. A bajon segíteni pedig csak az lehet köteles, aki azt előidézte, vagyis a mesterséges gödrök készítői; ne hárítsuk azt tehát a halászati jog tulajdonosaira. Itt legfeljebb csak a méltányosság álláspontjára helyezkedhetünk annyiban, hogy a rég létesített gödrökre nézve, amelyek

czéhet alkottak már a tanyák között s vasárnap délutánonkint negyven-ötven tapogató zavarta a sásos- s nádasszélű zombékos medrű vizeket, sőt a kun-majsai „hangászok“ is hírt hallva a tájbeli halbőségeknek, lerándultak vendégzereplésre a felső-halásztjai halastavakhoz.

Egyszerre azután megváltozott újból a táj képe. Száraz ősz, száraz tavasz következett. A vadvizek lepadtak, a halászmadarak elköltöztek a vidékről, a mocsaras tartomány felett szikkasztó szelek jártak s mikor eljött már a nyár, megjelent a síkság tündére: a délibáb, a rónaság felett.

Az ő játszi vizében halak helyett lebegő gulyákat, szárnyaló méneseket lehetett látni. A halászmadarak víjjogása helyett búbos pacstírták füttyszava hallatszott fel s régi képét öltötte fel a tájék.

Azóta többször is elhatalmasodtak a vadvizek s megmegújul időnkint a tapogatóval való halászat a tanyák között. Most azonban rebesgetik, hogy az indzellérek csatornákat terveznek s útját szabják a pestmegyei vadvizeknek, hogy mikor lejönnék hozzánk Szeged tájékára, elejét vegyék pusztításunknak. Ki is van már péczézve a csatorna útja, de azt beszélük, hogy sok víz lefolyik addig a Tiszán, míg maga a csatorna is elkészül s a Meszes familia ott a csásjosi határhoz közel, nem hiába őrzi a tapogatókat a tanya padlásán eladdig.

Kisteleki Ede.

létesítése óta már változtak a viszonyok, a melyeknél az összeköttetés a czéllal arányban nem álló költségbe kerülne, kivételt lehessen tenni és a kötelezettség alól felmentést adni; ezzel szemben azonban a gödrök birtokei állítsák helyre a gödrök létesítése előtti állapotokat oly módon, hogy az árvíz ideje alatt ám halászszanak szabadon saját területükön, de az árvíz elvonulásával visszamaradó halak kifogásának joga illesse meg a halászati jog tulajdonosát. Vagyis tűrjék eme mesterségesen létesített gödrök tulajdonosai, hogy az árvíz elhúzóda után a halakat a gödrökből kihalászassák a halászati jog tulajdonosai. Szóló azt hiszi, hogy ebbe bele fognak egyezni a mélyedések tulajdonosai, amint azt tényleg a gyakorlat is mutatja, mert a társulatok, akikről szó van, legnagyobb részt ki is jelentették már, hogy a kubikgödrök halászatát átengedik a halászati társulatoknak. Vitás esetekben való döntésre az előadói javaslatban ajánlott hatóságok helyett czélszerűbbnek véli a törvény 48. §-ában szabályozott eljárást, mert az eset analogiával bir a zárt vizek s kíméleti terek kijelölésével, a mire t. i. a 48. §. vonatkozik. A szakasz szövegezésére, meghagyván az első és második bekezdést, a következő javaslatot nyújtja be:

»A folyók árterületein mesterségesen létesített mélyedéseket tartozik az, a ki a mélyedéseket létesítette egymással, illetőleg a folyóval, átvágással, vagy árokkal oly módon összekötni, hogy a víz apadásával az áradáskor odajutott halak a folyóba visszajuthassanak.

Oly régebben létesített mélyedéseknél, a melyek összeköttetése, akár a nagy távolság, akár egyéb okok folytán aránytalan nehézségekbe ütközik, az összeköttetés elmaradhat; ez esetben azonban a mélyedések tulajdonosa tűrni tartozik, hogy a folyón halászati joggal biró tulajdonosok az árvíz levonulta után a mélyedésekben maradt halakat kihalászassák a folyóba való visszahelyezés czéljából.

Vitás esetekben a 48. és a következő szakaszokban megállapított eljárás alkalmazandó.

Német Lipót: Az előadói javaslatot úgy, ahogy tétetett, elvileg elfogadja és előtte szólónak abbéli véleményéhez, hogy az anyagárokban a halászati jog tulajdonosának megadassék a kihalászás joga, nem járulhat, mert ezt a törvény első szakaszának rendelkezései folytán nem lehet javasolni és kimondani, de szükségtelen is. Általában ez az intézkedés törvénybe véve veszélyeztetné a védtöltéseket, melyek milliói vagyont védenek; sokszor egy kis árokással is arra adatnék alkalom, hogy a víz aláomssa a töltést. Épp ezért elvileg elfogadva a javaslatot, kötelezőnek nem mondaná ki, hanem egyszerűen fakultatíve megadná a halászati jog tulajdonosnak azt a jogot, hogy ezt kérhesse az illetékes hatóságoktól, mely a 48-dik szakaszban kijelölt hatóság legyen. Kívánja tehát, mondasék ki, hogy a halászati jog tulajdonosa jogosítva van azt kérelmezni, ami az előadói javaslatban előadatott, de csak annyiban adható meg a hatóság által ez a jog, amennyiben ezáltal a védtöltések biztonsága nem veszélyeztetik. Meg is indokolja szóló, hogy miért nem mondaná ki kötelezőleg. Igen sok helyen a halászati jog tulajdonosa egyúttal a hullámter tulajdonosa is s a védtöltés is az övé 30—50 km. hosszban; hogyha kimondatik, hogy az anyaggödrök összeköttetése kötelező, akarata ellenére meg kellene azt csinálnia, tán az ő nagyobb érdekeinek ellenére is. Hogyha a halászati jog tulajdonosa belátja, hogy neki ebből több haszna lesz, mint amennyi egyéb érdekei veszélyeztetése által érné, akkor folyamodik; ellenkező esetben nem fog folyamodni. Ezen rövid indo-

kolás után szóló az előadói javaslat ellenében a következő indítványt terjeszti elő:

»A halászati jog tulajdonosának kérelmére a törvény 48. §-ában megjelölt hatóság az érdekelt feleknek meghallgatásával tartandó szabályszerű eljárás után megengedheti, hogy az ármentesítő társulatok hullámterületeinek mélyebb fekvésű pontjai, melyek az árvíz lefolyása után is víz alatt maradnak és az úgynevezett anyag-, vagy kubikgödrök a folyam-mederrel és az utóbbiak egymással is a halászati jogtulajdonos költségére — mégis csak ott és akként — ahol és a miként az a védtöltés biztonságának veszélyeztetése nélkül történhetik, átvágás, vagy árokkal összeköttesenek, úgy, hogy a víz apadásával az íváskor odavonult halak, valamint az ivadékok is a folyamba visszajuthassanak.

Azokon a vizeken, (mélyebb helyeken anyag-gödrök) a melyekre nézve a halászati jogtulajdonos ily levezetést nem kér, a halászat a jogtulajdonos által korlátlanul gyakorolható.

Dr. Purgly Sándor: Az előadó által javasolt második szakasz utolsó bekezdéséhez tesz megjegyzést. Ebben az van mondva, : »Ide nem értetnek oly visszamaradt vizek, melyeknek az anyamederbe való levezetése, akár a nagyobb távolság, akár egyéb nehézségek folytán, tetemes költséggel járnak«. Ezt veszélyes volna törvénybe iktatni, mert sok latitudót enged és sok perlekedésre ad alkalmat. Kérdi, hogy mit ért előadó nagyobb távolság alatt?

Pekánovics Imre: Szóló a mai kongresszuson halász is, de egyúttal egy ármentesítő társulat igazgatója is; nem akarja a társulatokat védelmébe venni, de kötelességének tartja a kongresszus figyelmébe ajánlani, hogy nehéz a dolgot így imperative behelyezni a törvénybe s ezáltal a társulatokra újabb terhet róni, akik különben a maguk jó szántából eleget tettek a földművelésügyi kormányzat ez ügyben tett felhívására.

Erdélyi István: Előtte szóló véleményét teljesen osztja, mert az ármentesítő társulatokra ebből nagy teher háromolnék. De mivel megalakultak az egész országban a halászati társulatok, ezeknek kellene kötelességévé tenni, hogy ott, ahol szükségesnek látják, kössék össze az élomederrel a kubikgödröket ahol ezeket a csatornákat kiépíteni nem lehetne, ott jogosítva legyenek a társulatok kihalásznai és visszaszállítani a mederbe a halat.

Füredy Ferencz: Ugy látja, hogy téves alpból indulnak ki a felszólalók. Az elv az, hogy aki kárt tett, az tegye azt jóvá s miután az ármentesítő társulat okozta a kárt, tehát annak kötelessége jóvá tenni; mert a halászati társulatra róni a kötelezettséget, méltányatlanság lenne. Amit előtte szóló mondott, hogy az ármentesítő társulattal nem szabad parancsolni, erre azt jegyzi meg, hogy a törvény szava mindig imperatív s a törvénynek eleget kell tenni. A jog és méltányosság figyelembe vehető, de így nem lehet szerkeszteni sem tervet, sem törvényt; szóló ép ezért az előadó indítványát Répássy tagtárs módosításával elfogadja; a ki okozta a kárt, az tegye jóvá s ennek a törvény-tervezetben imperative is kitejezést kell adni.

Répássy Miklós: A zárszó jogával él. Itt nem nagy teher áthárításáról van szó, hiszen a javaslatban bent van, hogy oly esetekben, midőn a munka nincs arányban a kifizűtt czéllal, a kötelezettség alól felmentés adható. Itt csak arról van szó, hogy ezt a dolgot rendezzük valami módon, mert a mostani állapot fenn nem tartható. Szóló nem szól az ármentesítő társulatokról; e kérdést azonban másként rendezni alig lehet, mint hogy

arra háruljon a kötelezettség, aki a bajt okozta. Megvan győződve, hogy a gyakorlatban tág terre fog nyilni a méltányosságnak, mert lényegében mindegy, akár magától megy vissza az ivadék, akár kihalásszúk azt a gödrökből s úgy visszük vissza a folyóba. Kéri ismételve indítványának elfogadását.

Meszleny Benedek előadó: Hozzjárul Répássy módosításához, kivévén azt, hogy a gödrökben mást is megillessen a halászás joga, mint a terület tulajdonosát, mert az ellentétben van a törvény első és második szakaszában foglaltakkal.

Gróf Széchenyi Imre elnök: Ahhoz a felfogáshoz, hogy az összekötés az ármentesítő társulatok terhére történjék, 8 szónok hozzájárult. Tehát a többség nyilvánvaló s ezt az álláspontot fogadja el a kongresszus. Van már most három javaslat, az előadó, Répássy és Német Lipót uraké; ez az utóbbi az előbbi kijelentés folytán elesik és Novák urnak van egy javaslata, amely a másik kettővel összevág. Szóló azt látja, hogy az előadó és Répássy ur által összetett javaslatot méltóztatnak elfogadni, hozzáadásával annak, amit Novák ur említett, hogy t. i. csak a hullámtérről legyen szó. Ily értelemben mondja ki a határozatot. (Helyeslés.)

Német János: A törvény a 3. §-tól a 7-ig §-ig bezárólag jogi kérdéseket tárgyal, ezen változtatni nem lehet, ezeket tehát fölösleges tárgyalnia a kongresszusnak.

Gróf Széchenyi Imre elnök: Ezeket a szakaszokat tehát el méltóztatik fogadni változatlanul. Áttérhetünk tehát a törvény 9-ik §-ra.

Répássy Miklós: Az előadó javaslatában említette, hogy az ellenőrzés kevésbé hatékony volta nagy akadálya a halászat fellendülésének és felhozta, hogy az ellenőrzés hiányát abban látja, hogy a piaci elárusításnál az ellenőrzés csekély. Szóló is elismeri, hogy ez a legfontosabb momentum, de van még más is s azért szólalt fel, mert az ellenőrzésről a törvényben más szakasz nem is intézkedik. A hiányt abban látja, hogy az ellenőrzésre azok vannak kötelezve, akiknek kevés közül van a vízhez: a csendőrök és pénzügyőrök; vannak kincstári közegek, akiket jobban lehetne alkalmazni az ellenőrzési teendőkre, ilyenek az erdő-kincstári közegek, (erdőőrök) azután a folyamfelügyelők, ezeknek is kötelességévé lehetne tenni az ellenőrzést. Szóló célszerűnek látná, ha a törvényben kimondatnék, hogy ezek a közegek nemcsak a halászejegyet tartoznak ellenőrizni, — a 9. §-ban csak erről van szó — de azt is, hogy a halászat miként gyakoroltatik s kötelességüké teendő, hogy minden törvénytelen gyakorlást azonnal megakadályozzanak s feljelentenek. Végül azt is felvenni kéri, hogy magánosok is alkalmazhassanak halász-őröket, akik a hatóság előtt felelőskölnének a mezőőrök jellegével bírnának. A 9-ik szakaszhoz tehát az alábbi módosítást terjeszti elő.

»Az állami csend- és rendőrök, a községi előljáróságok, törvényhatósági közegek, pénzügyőrök, a kincstári erdőőrök, az állami folyamfelügyelők kötelesek a halászati jog tulajdonosai, haszonbérleti és alkalmazottjai, valamint az erdők, szőlők, mezők s gátak felügyeletével megbízott személyek pedig jogosítva vannak azokat, a kik halászati eszközökkel a vizek partjain járnak, a halász-jegy előmutatására felszólítani, továbbá arra ügyelni, hogy a jelen törvény határozmányai mindenki által megtartassanak, végül a tapasztalt törvényellenességeket az illetékes hatóságnak feljelenteni.

Magánbirtokosok külön őröket is alkalmazhatnak a halászat felügyeletére s azokat a hatóság előtt felelőskölnének — ha az illetők a mezőrendőröktől megkivánt követelményeknek

megfelelnek. Hasonlóképp felelőskölnének a halászat ellenőrzésére a magánbirtokosok, vagy községek egyéb czéliből alkalmazott őrői. Az ily módon felelőskölnének egyének a hatóság előtt a mezőőrök jellegével bírnak.«

Német Lipót: A tett indítványhoz hozzájárul egész terjedelmében s néhány szót kíván hozzáfűzni, illetőleg megtoldani az indítványt azzal, hogy az ellenőrző közegeknek joguk és kötelességük legyen a halászati társulatok által kidolgozott üzemtervben kimondott tilalmakat is ellenőrizni. A Duna-szekcső-drávatoroki halászati társulat ez ügyben már tett is előterjesztést a földművelésügyi kormánynak.

Paczona József: A folyamfelügyeletet illetőleg a gátőrök is hivatva volnának az ellenőrzést gyakorolni.

Erdélyi István: Hozzjárul előtte szóló indítványhoz, hogy a gátőrök is köteleztessenek a halászat felügyelésére.

Füredy Ferencz: Hogyha törvényben igen sok ellenőrző közeget alkalmazunk, ez hátrányára van az ügynek. A tapasztalat azt mutatja, hogy igen sok indokolatlan és méltatlan zaklatásnak volt a jogos halászat kitéve. Szóló megelégszik azzal, ami a törvényben van, annál is inkább, mert hozzájárul a jogos halászat tulajdonosa is az ellenőrzés gyakorlásával. Méltányosnak tartja azonban Répássy módosításának azon részét, mely a magánosok részére is lehetővé tenné, hogy külön halászati felügyelőket alkalmazhassanak.

Geiger Ferencz: Répássy Miklós indítványa mellett szólal fel és ajánlja elfogadásra.

Gróf Széchenyi Imre elnök: Kimondja a kongresszus határozataként, hogy a 9-dik §. Répássy Miklós indítványával és Német Lipót pótlásával fogadtatik el.

Bariss Gyula jegyző olvassa a törvény 10. §-át.

Melcer Gyula: Indítványozza, hogy csak azok a szakaszok olvastassanak fel, amelyekhez módosítás adatik be. Ez a tárgyalást nagyban megkönnyítené.

Gróf Széchenyi Imre elnök: Miután Melcer tagtárs indítványa ellen senki sem szólal fel, kimondja határozatként, hogy csak azok a szakaszok olvastassanak fel, melyekhez indítvány adatik be.

Bariss Gyula jegyző olvassa a 13-ik szakaszt.

Meszleny Benedek előadó: E szakasz első bekezdését annyiban óhajtja módosítani, hogy a fogási tilalom ideje a zárt vízre is kiterjesztessék, a második megtoldandó még egy ponttal, úgy, hogy az egész a következőképp hangzanék:

»13. § Zárt vizekben a halászat a halászatra jogosult által, a 18. §-ban megállapított tilalmi időszakok kivételével, korlátlanul gyakorolható.

Zárt vizeknek tekintendők:

a) a mesterséges halastavak, akár állanak halas vízzel összeköttetésben, akár nem;

b) mindazon egyetlen birtokos osztatlan tulajdonát képező vizek, melyek más halas vizekkel nincsenek oly összeköttetésben, hogy a halak az egyikből a másikba átmenhetnek;

c) ugyanily természetű, több birtokos tulajdonát képező vizek, a melyeken a tulajdonosok egy társulattá alakulva alapszabályaik és üzemterveik keretében korlátlanul gyakorolhatják a halászati jogot. Vitás esetekben stb.«

Indokolja a következőkben.

Hogyha valaki birtokán halászati üzemet tart fenn, az jól felfogott érdekében legjobban fogja tudni, hogy mily üzemet vezessen. A dolog természetéből folyik, hogy vannak oly halas vizek, amelyek több birtokos tulajdo-

nát képezik ugyan, de természeti viszonyaiknál fogva ugyanoly elbírálás alá jöhetnek az egy birtokos által bírt különálló vizekkel. Például egy álló víz, amelynek se oly be- vagy kifolyása nincs, amely halászható vízterületet képezne, hallal bíró vízzel tehát összeköttetésben nincs. Azért, mert az egyik egy emberé, a másik pedig több emberé, az egyiket bizonyos jogokban részesíteni a másikkal szemben, a jognak és méltányosságnak nem felel meg; hiszen ha ilyen vízterületen társulattá alakulva gyakorolják jogaikat a tulajdonosok, épen egy kategóriába sorozhatók az egyetlen tulajdonossal; természetes, hogy üzemterveiket és alapszabályaikat jóváhagyatni kötelesek. Kéri tehát szóló javaslatának elfogadását.

Hennel Károly: Ezen javaslatban erős korlátozást lát. A törvény intenciója az, hogy a haltenyésztés okoszerű alapokra fektetessék; ez intenció megvalósításának azonban elengedhetlen feltétele a mesterséges haltenyésztések, a tógazdaságok prosperálása, mert ezek adják a legokoszerűbb művelés példáit. Az a korlátozás azonban, hogy ne foghassák ki halaikat bármikor, létalapjukban támadja meg őket. Azután a mesterséges tenyésztőknek tekintettel a nagy befektetésre lehető nagy haszonnal kell értékesíteniük termékeiket; nem szabad ennél fogva megakadályozni, hogy ha pl. ősszel nem sikerül eladniok a halanyagot, azt azután tavasszal, ivás idején jobban ne értékesíthessék. A nyílt vizek tulajdonosaira a törvény 18-dik szakasza ezzel szemben igen kevés korlátozás. Szóló azt kívánja, hogy mondassék ki a törvényben a 20. szakasz általános kötelező volta, t. i. a halméretek minimuma s a zárt víz fogalma alá kizárólag a mesterséges haltenyésztés vételessék, a törvény 13. §-nál tehát csak az a) pont hagyassék meg.

Báró Puteáni Géza: Osztja az előadó véleményét. Ne csak a mesterséges halas tavak legyenek zárt vizeknek deklarálva, de oly vizek is, melyek oly elbánás alá esnek, mint azok, amelyeken mesterséges haltenyésztés üzetik. Saját jól felfogott érdeke a tenyésztőknek, hogy gondoskodják a halállományról; ugyanezt teszik az előadó úr által jelzett társulatok, tehát őket is megilleti a kivételes állapot joga, nem csak az egyes tenyésztőt. Az igazság és méltányosság mellett szól, hogy ilyenmű vizek is zárt vizeknek nyilvánítottassanak. Minden társulatnak, amelynek vize van és azt hasznosítani tudja annélkül, hogy másnak kárt tenne, feltétlenül meg kell engedni, hogy saját belátása szerint gazdálkodják; épügy, mint a hogy a törvény megadja ezt a jogot az egy birtokosnak akár 2 hold, akár 300, vagy 100.000 hold is a vízterüle. Hivatkozik arra, hogy pl. a keszeg a Balatonban az állomány 90%-éka s hogyha ezek túlszaporodását meg nem akadályozzák, — pedig az a törvény korlátozásai mellett lehetetlen — a nemesebb halak elől eleszik a táplálékot. S így az értékesebb halállomány gyarapodása soha el nem érhető. Okvetlenül szükségesnek tartja tehát, hogy az ilyenmű vizek, amelyek úgy halászhatók, hogy abból másra kár nem háramlik, zárt vizeknek nyilvánítottassanak.

Corchus Béla: Határozottan ellene szól az előadó javaslat azon részének, amely a zárt vizekre fogási tilalmat akar megállapítani. Ilyen korlátozással tógazdaságot üzni, ahol az anyagnak egyik tóból a másikba való áthelyezése épen a tavaszi ivás idején adja a legtöbb munkát, — lehetetlen.

Hideghéty Imre: Ha jól értette, előadó azt kívánja, hogy zárt vizekben a halászat a halászatra jogosult által korlátlanul legyen gyakorolható; ezt szóló okvet-

lenül szükségesnek tartja a mesterséges halászat fentartására nézve. Ha ugyanis a mesterséges halászat ugyanazon korlátozás alá vétetik, mint a nyílt vizekben való halászat, akkor az tönkre van téve. Ugy lehetetlen halat tenyésztenie, hogyha a haltenyésztő nem számíthat rá, hogy a halat abban az időben adhassa el, mikor nyílt vizekben nem lehet halászni. Egyébként nézete szerint ez a szakasz szoros összefüggésben áll a 27-dik szakasszal, amely a halak eladását a tilalmi időben egyáltalában megtiltja. Szóló azon szakasz tárgyalásánál fogja kifejteni, hogy az államot ily tilalomra jogosultnak nem tartja, mert a tilalmat csak ott lehet jogosultnak mondani, ahol valamely cselekvésből másnak kára keletkezik. Indítványozza, hogy a 13-dik szakasz első bekezdése a törvény jelenlegi szövegezésében fentartassék. A szakasz többi része elfogadandó úgy, amint előadó előterjesztette. A mesterséges halastavakra álló kedvezmény terjesztessék ki a többi különálló vizekre is.

Meszleny Benedek előadó: Ezen módosításhoz hozzájárul, de csak azzal a junktimmal, hogyha a c) pontot a kongresszus elfogadja.

Gróf Széchenyi Imre elnök: Miután Hennel kongresszusi tag úrnak a tilalmi idő ellen elfoglalt álláspontját az előadó és a felszólalók magukévá tették, kimondhatom a kongresszus határozataként, hogy a 13-dik §. elfogadtatik a c) pont hozzátételével, azonban a szakasz első bekezdése úgy marad, amint a törvény eredeti szövegében van, vagyis a 18-dik §-ra való hivatkozás nélkül.

Bariss Gyula jegyző olvassa a törvény 14 dik §-át.

Meszleny Benedek előadó: A szakasz első bekezdésébe beszúrandó volna e kifejezés: „*állandóan víz alatt levő területek.*“

Német Lipót: Hozzájárul az előadói javaslatához, de egy magyarázó közbeszúrást óhajtana tenni a törvény szövegébe. A 14-dik szakasz a) pontjának bekezdését a félreértés kizárása tekintetéből a következőleg javasolja megállapítani:

»a) Ha oly tekvésűek és kiterjedésűek, hogy rajtok a halászat a szomszéd *halászati jogtulajdonosok* érdekeinek sérelme nélkül stb.«

Gróf Széchenyi Imre elnök: Miután mindkét javaslat inkább a biztosabb megérthetés céljából tétetett, kimondhatom, hogy a kongresszus a 14-dik szakaszt ily módosítással fogadja el.

Bariss Gyula jegyző olvassa a törvény 18-dik §-át.

Gróf Széchenyi Imre elnök: Miután ezen szakasz megvitatása hosszabb időt igényel s tekintettel arra, hogy félegy már elmúlt, kérdem a tisztelt kongresszust, vajjon méltóztatnak-e a tanácskozást megszakítani és délutánra halasztani? (Folytatjuk a tárgyalást!) Tehát a tárgyalást folytatni fogjuk.

Meszleny Benedek: Az e szakasznál javaslatba hozott módosítások a következők. A törvény eredeti szövege szerint április 1-től június 15-ig tilalom alá esnek a fajtok, fogas-süllő, kecsge, kősüllő, márna, söreg, szintok, tetemes-tok, viza; sőt a ponty július 15-ig. Szóló ezt aránytalan hosszú tilalmi időnek tartja s a §-t következőleg kéri módosítani:

»18. §. A halászat az összes állandóan víz alatt levő zárt és nyílt vizeken az ezen §-ban felsorolt halfajokra nézve a tilalmi időszakok alatt tiltva van.

A tilalmi időszakok a következőképen állapítottatnak meg:

Márczius 1-től április 30-ig (?) tilalom alá esik:

Lepényhal (*Thymallus vexillifer*).

Galócza (*Salmo hucho*).

Április 15-től június 15-ig:

Fajtok (Acipenser schypa).
 Fogas süllő (Lucioperca sandra).
 Kecsege (Acipenser ruthenus).
 Kősüllő (Lucioperca volgensis).
 Márna (Barbus fluviatilis).
 Sőreg (Acipenser stellatus).
 Szintok (Acipenser glaber).
 Tetemestok (Szűkhal, Acipenser Güldenstädtii).
 Ponty (Cyprinus carpio).
 Viza (Acipenser huso).

Október 15-től január 31-ig;

Lazac (Salmo salar).
 Pisztráng (Salar Ausonii).«

Április 1-je helyett április 15-től kezdődnék tehát a tilalom a fent említett halfajokra s június 15-ig tartana. Ez különösen a pontyra, erre a kiváló kereskedelmi halra nézve fontos. Az általános indokolásban szóló utalt arra, hogy mivel a halaknál a szülői gondoskodás és védelem teljesen elesik, tökéletesen felesleges a hosszabb tilalmi idő, de káros is.

Novák József: Általánosságban tesz a halfogási tilalomra nézve észrevételt.

A tilalmak megállapításánál nemcsak arra kell törekedni, hogy saját haltenyésztésünk és halkereskedelmünk emelését idézze elő, de számolni kell oly tényezőkkel is, melyeket az eredeti törvény megalkotása alkalmával figyelembe nem vettek. Érti ez alatt a külföldi versenyt, Románia és Oroszország versenyét. (Egy hang: Ez később jön!) Szóló bocsánatot kér, hogy ezt itt felemlíti, de a címhez kíván szólni. Hogyha a tilalmat erre való tekintet nélkül állapítjuk meg, megkötjük a tenyésztő és kereskedő kezét és ok nélkül okozunk neki kárt, mert a tilalmak Romániában és Oroszországban nem azonosak a mienkkel. Hogyha már most mi, mint magyarországi haltenyésztők, nem vagyunk képesek piacra hozni árúinkat a tilalmi időszak miatt, de Románia behozhatja, akkor magunkat károsítjuk, mert versenyünk lehetetlenné van téve. Tehát a halászati tilalmak megszabásánál általános szempontból megbirálandónak tartja, hogy nem-e hozzuk kapcsolatba a külföldi törvények intézkedéseivel a mienket is s ebben is módot és eszközöket keresvén arra nézve, hogy haltenyésztésünket és kereskedelmünket a külföldi verseny káros hatásától megóvjuk. Erre nézve nem csupán a behozatali vámok vannak a kezünkben, mert ezzel célzott egészen nem is érhetünk; az apatini halászok legjobban tudják azt, hogy farsangkor, karácsony-bőjtör a szegedi halpiacra román halat hoznak fel, a szemétnek q-ját 3 frtért adják, ezzel azután különösen a mesterséges tenyésztések nem konkurálhatnak. Hogyha ezen konkurencia ellen védekezni akarunk, akkor a halászati tilalmakra vonatkozó összes intézkedéseinket összhangba kell hozni a külföld azon országaiéval, melyek hozzánk halat behoznak s így konkurálnak velünk.

Szóló nem tesz külön indítványt, az előadó javaslatát általánosságban elfogadja, de hozzáteendőnek tartja azt a kívánságot, hogy a tilalomra vonatkozó intézkedések összhangzatba hozassanak valami módon a halat behozó országok tilalmi idejével.

Uszlében Antal tolnai halászmester: Társai nevében is kijelenti, hogy a javaslatba hozott tilalmi időt a maguk részéről el nem fogadhatják. Akárhányszor megbeszél, hogy április 15. és június 15-e között oly alacsony a vízállás, hogy a halak akkor nem, hanem csak később ívnak, ha azután nagyobb víz jön esetleg augusztusban. A halász-

mesterek dolga akként alakul, hogy három hónapig a téli időben nem halászhatnak a fagy miatt, két hónap a tilalmi idő, egy hónap reámegey az ünnepekre és zivatáros időkre, tehát hat hónapig az évben nem úzhatnak foglalkozásukat. Kérdi tehát, miből tartásák fenn családjukat, miből fizessék bérleteiket és egyéb költségeiket, hogyha az év hat hónapjára a halásztól el vannak zárva? Nékik más foglalkozásuk egyáltalán nincs, csak a halászatból kell megélniök; nem fogadhatják el tehát magukra nézve a halászati tilalmi időt; ez megfelel a halászati társulatok, magángazdák érdekeinek, de a halászmesterekének nem.

Fanda János: Ugyanazt ismétli, amit előtte szóló felhozott, hogy t. i. a halászok hat hónapig nem foglalkozhatnak. Ami a halászati tilalmat illeti, kéri, hogy ne befolyásoltassa magát a kongresszus sem a theoriától, sem a halászati társulatoktól. Mert ki fogja azt bizonyítani, hogy az alatt a 13 év alatt, a mióta a törvény életbe lépett, szaporodott-e a hal a folyókban? Szóló biztosan tudja, hogy nem szaporodott, dacára a tilalmi időnek (Egy hang: de nem is hajtották végre a törvényt), épen azért indítványba hozza, hogy a tilalmi idő a folyóvizekben ne állíttassék fel s csak a zártvizekre kívánja kimondani a tilalmat. Be van bizonyítva, hogy ez alatt a 13 év alatt, mióta a törvény életben van, annyira visszafejlődött a halászmesterség, hogy halászinast úgyszólván nem is lehet kapni. Ne azonosítsa a kongresszus a folyamhalászatot a tavak halászatával. Az előbbi csakis a természetől és időjárástól függ; voltak már évek, amidőn tavasszal nem volt áradás, vagyis nem jött olyan víz, hogy a halak ívhattak volna, csak június közepén és eltartott október végeig; a halak akkor ívtak s a halászok kímélték őket. Ha a halászok akkor a folyóban halásztak volna, annyi kárt tettek volna a halállományban, melyet semmiféle törvénnyel ki nem lehetett volna reparálni. Szóló ezután részletesen kiterjeszkedik a halászati bérlők dolgaira.

Gróf Széchenyi Imre elnök: Figyelmezteti a szónokot, hogy tekintettel a felszólamlások megszabott idejére, csak a tilalmi idő kérdéséhez szóljon.

Fanda János: Röviden kijelenti, társai nevében is, hogy a tilalmi időnek a folyóvizekre való kiterjesztéséhez hozzá nem járulhatnak.

Répássy Miklós: Törvényes tilalmi időre feltétlenül szükség van ott, ahol számos érdek érintkezik egymással. Nem szabad azzal természetesen az értékesítést lehetetlenné tenni. Hogy a törvényben megállapított tilalmi idő túlhoszú, ezt előadó is elismerte. Szóló a maga részéről egyébként azt tartja, hogy a halászati tilalomnál a földolog a minőség, nem pedig a mennyiség. Előtte szólók arra hivatkoztak, hogy a halállomány szaporodásán nem igen látszik meg a nagy tilalmazása a viznek; de legyünk őszinték: hol és kik tartották meg eddig a tilalmat? Sehol és senki. Szóló gyakorlatilag végrehajtható tilalomnak csak egyet tud s ez az általános tilalom. Kivánná, hogy a törvényben kifejezést nyerjen az általános tilalom is; tekintettel azonban az ország különböző természetű vizeire, a törvény részletesen nem intézkedhet, hanem csak az elvet monhatja ki. Az általános tilalom idejének megállapítását minden halászható vizen rá kellene ruházni a legilletékesebb tényezőre: a halászati jogtulajdonosokból alakított társulatokra, annál is inkább, mert ilyen tilalomra legfőképp itt van szükség, a hol többek érdekéről van szó és épen ilyen esetekben van a törvényben társulás kötelezettsége is kimondva.

Az általános tilalomnak azonban leglényegesebb kelléke, hogy azt bizonyos összefüggő vízterületen mindenki megtartsa; ezért ki kellene azt terjeszteni a főfolyóval összefüggő árvízkiöntésekre és azokra a nem állandóan víz alatt levő területekre, a melyek a kongresszus határozata folytán a 14 §. módosításával egyszerűen törvényen kívül helyeztetek. Ha ez meg nem történik, úgy előállhat az az eset, hogy áradások alkalmával a társulatok tagjai a tilalom miatt a folyóban nem halászhatnak, a hullámtéren pedig szabadon folyik a gazdálkodás; pedig az akkor egy víztükör. Ha az általános tilalom e kiöntésekre is kiterjesztetik, meg lesz abból a kiöntések birtokosainak is az előnye, mert a kiöntésekben is csak azt a halat fogják, amely a folyóban terem. Az 18-dik szakasznak az előadó által javasolt módosítását egyik pont gyanánt elfogadja. hozzá hívánja azonban tenni a következőket:

b) »Mindazokon a vízterületeken, amelyeken a törvény 14. §. b) pontja szerint a halászatot a jogosultak csak társulattá alakulva gyakorolhatják, a megalakult társulatoknak üzemtervükben bizonyos általános tilalmat kell megállapítaniok. Az általános tilalom ideje az illető vízterület gazdaságilag legfontosabb halfajaira az ugyane szakasz a) pontjában megszabott tilalmak figyelembevételével, amelyeken túl nem terjedhet, határozandó meg,

Az ilykép megszabott általános tilalom kötelező az olyan állandó, vagy az áradások alkalmával rendszerint előálló vízterületekre is, amelyek a társulat hatáskörébe tartozó vízterülettel, habár csak időlegesen is, összefüggésbe jutnak, de amelyek épen azért, mert csak esetlegesen szoktak előállani, a társulat kötelékébe be nem vonhatók.«

(Folytatjuk.)

HALAINK.

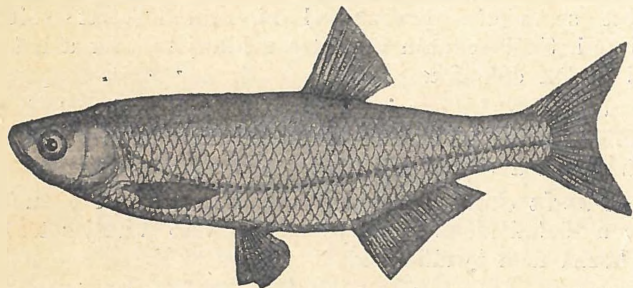
(Folytatás.)

Irtó: Kohaut Rössö.

I. rend: Csontoshalak (Teleostei).

Család: Pontyfélék (Cyprinoidei).

10. nem: Kűsz (*Alburnus Rond.*) A torokfogak kamposak; képletük 2.5—5.2. A bajusz nélkül való száj fölfelé nyíló. Az alsó állkapocsnak kissé előre álló csúcsa a felső állkapocs megfelelő mélyedésébe illik. A hátúszó a hasúszószárnnyak mögött ered. A test összenyomott; a has a hasúszószárnnyak és a hügyyó között ormos. Az ezüstsínben ragyogó halpénzek könnyen lehullanak. Hazánkban e nemből 3 faj él.

Alburnus lucidus Heckel.

1 faj: Szélhajtó kűsz (*Alburnus lucidus* Heckel.) A szájhasadék nagyon ferdén álló, az áll csak kevéssé megvastagodott; a megnyúlt test kétoldalt összenyomott. A belső sorban álló torokfogak koronája rovátkás. Az alsóúszó kezdete a hátúszó végével egy irányba, vagy majdnem egy irányba esik.

Halpénzek: 8/47—53 3.

Úszószárnnyak: Ht 3/8; M 1/5; Hs 2/8; A 3/17—20; F 19.

A test magassága $4\frac{1}{2}$ —5-ször, a fej hosszúsága $5\frac{1}{2}$ — $5\frac{2}{3}$ -szor foglaltatik a test hosszúságában. A háti oldal igen kevéssé ívelt, majdnem egyenes, hasi oldala erősebb ívet képez.

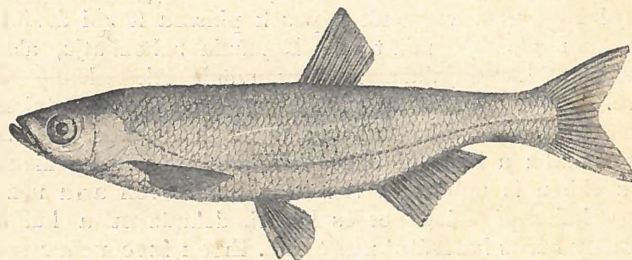
A hátúszó a hasúszószárnnyak mögött ered és magasabb mint hosszú. Az alsóúszó kezdete a hátúszó végével egy irányba, vagy majdnem egy irányba esik; jóval hosszabb, mint magas. A farkúszó mélyen bemetszett, alsó karélya valamivel hosszabb.

Színe a hátán aczéllék, többi része tiszta ezüstkényű; a halpénzek könnyen lehullanak. Az úszószárnnyak színtelenek, csak a hát- és farkúszó szürkék,

Kisebb halacska, mely rendszeren 12—15 cm.-nyire és csak kivételesen nagyobbra nő.

Május és júniusban ívik; ikráját köves fenékű, sekély és vízínövényekkel benőtt helyekre szereti rakni.

Kedveli a tiszta és lassabban folyó vizeket, melyekben mindig seregesen, a felszínhez közelebb úszkál. Nagyon élénk, falánk, kíváncsi és nem nagyon félénk halacska, mely főleg rovarokból táplálkozik; ezek után a vízből gyakran kiveti magát. Mivel mindig seregesen és a víz felszínéhez közel jár, rendszerint táplálékát képezi a vízimadaraknak; a ragadozó halak is sokat pusztítanak belőlük.

Alburnus mento Agass.

Húsát nem becsülik sehol, csak a legszegényebb sorsúak eszik, de halpénze miatt, melyet a hamis gyöngyök színezésére használnak, (Essence d'Orient) kivált azelőtt a Balaton és Fertő környékén nagy mennyiségben fogták.

Úgy látszik, hogy Európának az Alpoktól északra fekvő vizeiben mindenütt közönséges. Nálunk a legtöbb folyóból és a nagyobb tavakból ismeretes.

Népies nevei: Dobóka, Fejérke, Fűzfahal, Göcze, Kis szélhal, Kisz, Kűsz, Löbő, Pehelyhal, Pisze, Szélhajtó, Tejhal stb. Chyzer szerint Homonnán »Plodziczá«-nak hívják.

Németül: Uckelei, Laube, Seelaube, Windlaube, Schneiderfischl, Weisfisch, stb.

2. faj: Állás kűsz (*Alburnus mento* Agass.) A száj fölfelé nyíló; a megvastagodott áll nagyon előre álló. A test hosszúra nyúlt, kétoldalt kevéssé összenyomott. Torokfogak mint az előbbeni fajnál. Az alsóúszó kezdete a hátúszó vége mögé esik.

Halpénzek: 10/65—67/4.

Úszószárnyak: Ht 3,8; M 1/5; Hs 2,8-9; A 3,14-16; F 19.

Legnagyobb magassága 5 1/2 - 6-szor foglaltatik testének egész hosszában; a fej majdnem olyan hosszú, mint testének legnagyobb magassága. A hátúszó kezdete a test hosszának felén túl esik, jóval magasabb, mint hosszú; utolsó sugara félakkora, mint leghosszabb sugara. Az alsóúszó a hátúszó vége mögött kezdődik; hosszabb, mint magas, alsó széle gyöngén homorú. A farkúszó mélyen hasított, karélyai egyenlő nagyok.

Színe a hátán sötétzöld, aczélkék árnyalattal; többi része szép, tiszta ezüstös színű. Valamennyi úszó szürkés, átetsző; a hát- és farkúszó sötét szegélylivel.

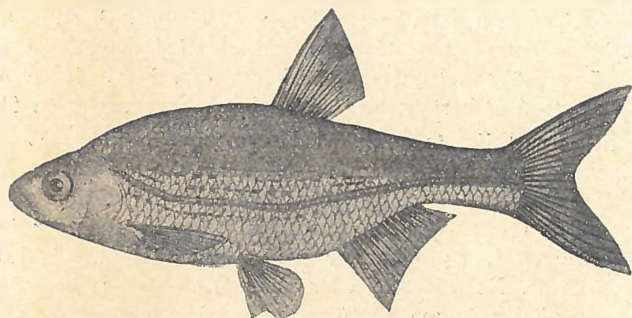
Hossza 15-18 cm; kivételesen valamivel több.

Ívik májusban és júniusban.

Szereti a tiszta, hideg vizet köves fenékkal, tehát a hegység tavait és folyóit, mely utóbbiakban szeret a víz folyásának ellenében csöndesen egy helyen állani s azután villámsebességgel egy darabig tovább úszni.

Húsa minálunk nem bír jelentőséggel; Siebold szerint a müncheni halpiaczon nagy mennyiségben árulják.

A bajor- és salzkammerguti tavakban igen gyakori, de Európa keleti részének vizeiben sem ritka; úgy látszik, hogy a nagyobb folyamokat kerüli és csak elvétve fordul ezekben elő.

Alburnus bipunctatus Heckel.

Minálunk Herman Ottó a Mezőség Mező-Záh melletti tavából, Vutskits pedig a Balatonból ismeri.

Népies nevei nincsenek.

Németül: Laube, Schiedling, Seelaube, Mairenke.

3. faj: Sujtásos kúsz (Alburnus bipunctatus Heckel.)

A száj csúcsba nyíló; a szájhasadék csak kevésbé ferde; a test kétoldalt lapított, de nem annyira megnyúlt, mint az előbbieneknél. A torokfogak belső sora rovátkák nélkül valók. Az oldalvonal mindkét felől fekete színű pontokkal szegélyezett.

Alakja, színe és a torokfogak minősége szerint annyira elüt az előbbeni két fajtól, hogy újabban más nembe (Spirulinus Fatio) is sorolják.

Háti oldala nem annyira egyenes, mint az előbbeni fajoké, hanem hasonlóan, mint a hasi oldala, gyöngén ívelt.

A test legnagyobb magassága 4-5-ször, a fej hossza 5-5 1/3-szor foglaltatik a test hosszában.

A hátúszó valamivel a test hosszának közepe előtt ered és jóval magasabb, mint hosszú. Az alsóúszó kezdete valamivel a hátúszó vége mögé esik; csak valamivel hosszabb, mint magas. A farkúszó mélyen hasított, karélyai egyenlő nagyok.

Színe a hátán sötétzöld, az oldalak aranyos-zöldek, hasa felé ezüstös színű. Az oldalvonal mindkét felől fekete pontokkal szegélyezett. Az oldalvonal felett azonkívül még gyakran egy kékes-fekete egyenes sáv húzódik végig. A hasúszószárnyak és az alsóúszó sárgaszínű, vöröses árnyalattal, a többi úszó sötétben szegélyezett. Megjegyzendő, hogy ívási időben a színek sokkal élénkebbek és hogy olykor az oldalvonal fekete szegélye nagyon visszaféjődik, sőt egészen hiányozhatik is.

Apróbb halacska, mely 10-11 cm.-nél nem nő nagyobbra. Ívása, életmódja és egyéb viszonyai mint a szélhajtó kúszé. Inkább a patakokban, mint a nagyobb vizekben szeret tartózkodni. A halászatra nézve jelentőséggel nem bír.

Közép-Európa vizeiben honos.

Legtöbb folyóinkból és a Balatonból ismerjük.

Népies nevei: Fecskefarkú, Halhuszár, Keczeg stb.

Németül: Schneiderfisch, Schuster, Schusslaube, Riemling, Steinankerlaube stb.

Pontyhízlalás.

A »Halászat« előző évtolyamának 17. számában hirt adtunk már azokról a kísérletekről, a melyeket a hannoveri halászegyesület tétetett a pontyhízlalásra vonatkozólag Sunderban.

A kísérleteket 1900-ban is folytatták, azonban csak csillagfürtdarával s azt akarták kideríteni, hogy a tavak minő sűrű benépesítésénél érik el a legjobb eredményt.

A négy, egyenként 1/4 hektárnyi s teljesen azonos minőségű tóba tavasszal behelyeztek 30, 45, 60 és illetőleg 75 drb. kétéves, egyenként 1/2 kg. súlyú galicziai pontyot. Ezeket azután júniusban 1/2, 1, 1 1/2 és 2 kg. napi adagú darával etették; júliusban 3/4, 1 1/2, 2 1/4 és 3 kg., augusztusban pedig 1, 2, 3 és 4 kg. volt a napi adag. Elfogyasztott ilykép az

I. sz. tóba betett 30 db. ponty	67.5 kg. darát.
II. » » » 45 » »	135 » »
III. » » » 60 » »	202.5 » »
IV. » » » 75 » »	270 » »

A durva szemű darát 24 órával az etetés előtt beáztatták és 50 kg. darához 0.3 kg. foszforsavas meszet adtak. Az október végén történt lehalászás, levonva a lehalászott mennyiségből a betett halak súlyát és a természetes növekedésnek megfelelő súlyt, amit már tavaly megállapítottak (14.85 kg.), a hízlalás eredményének tekintendő következő hússzaporulatokat adta:

I. tóban 14.0 kg.
II. » 20.2 »
III. » 31.0 »
IV. » 41.0 »

Ennélfogva 1 kg. halhúst nevelt az

I. tóban 4.8 kg. csillagfürtdara	31.08 fillér árban,
II. » 6.6 » » »	43.56 » »
III. » 6.5 » » »	42.90 » »
IV. » 6.6 » » »	43.56 » »

miután a dara ára, beleszámítva a foszforsavas meszet is, kilogrammonként 6.6 fillér volt.

A kísérlet adatai szerint tehát legkevesebbe kerül ugyanazon mennyiségű halhús előállítására a legritkább behalásításnál.

Jövedelmezőség tekintetében azonban mégis a sűrűbb behalásítás az előnyös, amint az kitűnik, ha a hízlalással nyert eladható hal értékéből — vegyük kg.-ját 72 fillérjével (60 Pf.) — levonjuk a dara értékét s az így ugyanazon nagyságú területeken nyert jövedelemtöbbleteket összehasonlítjuk:

I. tó jövedelemtöbblete	10.08 - 4.45 = 5.63 kor.
II. » » » »	14.54 - 8.91 = 5.63 »
III. » » » »	22.32 - 13.36 = 8.96 »
IV. » » » »	29.52 - 17.82 = 11.70 »

Amint látható, a rendszerrel ötször sűrűbb benépesítés esetén a jövedelemtöbblet kétakkora (11.70 kor.),

mint a csak kétszer sűrűbb benépesítésnél (5-63 kor.) Miután ugyanazon nagyságú területekről van szó, a kezelési s egyéb költségek természetesen csaknem azonosak s így a tiszta jövedelem között is megmarad ugyanazon arány.

p.—

TÁRSULATOK.

Torontál-Bácsi halászati társulat. Ezt a jól hangzó nevet választotta magának az az érdekeltség, a mely a borjasi tisztai átmetszés által elvágott, mintegy 20 klm. hosszú holt Tisza kanyarban bírja tulajdonul a halászatot.

A törökbecsei nagyrért-ármentesítő társulat lelkes elnökeinek és igazgatójának kezdeményezésére ez évi márczius hó 14-én teljes számban gyűlt össze az érdekeltség, hogy a szabályszerű törvényes eljárást megelőzve, állapítsa meg azon módokat, amelyek mellett a 800 kat. hold kiterjedésű vízterületet házi kezelésben és lehetőleg intenzív alapon hasznosítani óhajta.

Beható eszmecsere alapján az érdekeltek egyhangúlag és lelkesedéssel határozták el, hogy: Torontál-Bácsi halászati társulat cím alatt megalakulni akarnak, e végből felkérlik és megbízák a törökbecsei „Nagyrért” ármentesítő-társulat elnökségét, hogy a halászatról szóló törvénynek megfelelően a szükséges lépéseket az illetékes hatóságnál tegyék meg.

Felkéri az értekezlet a nagyrérti ármentesítő-társulatot, hogy a holt Tisza medrét mielőbb keresztiszelvényeztesse, hogy annak alapján az orsz. halászati felügyelőséggel egyetértőleg, a halászat és mezőgazdasági érdekek lehető összeegyeztetésével a tő maximális víze megállapítható legyen. Ugyanez a víz szolgáljon alapul az érdekeltségi arány megállapításánál is.

Időnyerés okából elhatározza az érdekeltség, hogy már a folyó évben 40—50.000 pontyivadékot vásárol valamely haltenyésztésből és ezzel megkezdje a tő rendszeres benépesítését. Ugyanezen célból az orsz. halászati felügyelői állami támogatásként 1 millió darab fogasszűlő-ikrát ajánl fel. Ezen halak védelme érdekében kimondja az értekezlet, hogy a halászatot bérbe nem adja, sőt amennyiben a kincstárnak, mint tulajdonosnak, a csurogi vízekre nézve fennálló bérleti szerződését másként megszüntetni nem lehet, a bérletet az eddigi bérösszeg ellenében magára vállalja.

A halastavon, mint teljesen magántulajdont képező vízen vízijárművek tartását betiltja, illetve annak engedélyezését magának tartja fenn. Az őrzés érdekében állandó őrt alkalmaz, egyben a gátörök és mezőöröknek, továbbá a csendőrségnek bevonása iránt is intézkedik. A halászat jövőben teljesen házi kezelésben lesz üzendő, az országos halászati felügyelőség által kidolgozandó tervezet szerint. Végre kimondja az értekezlet, hogy miután a Ferencz-csatornából nyert állandó vízfolyás mellett az intenzív hasznosítás lehetősége megvan, a terület benépesítéséhez igényeltető halanyagot saját telepén kívánja termelni és felkéri az orsz. halászati felügyelőséget, hogy ilyen telepnek tervét az általa megfelelőnek talált területre nézve elkészíttetni és a társulat rendelkezésére bocsájtani szíveskedjék.

A mint értesülünk, a társulatnak hatósági megalakítására vonatkozó indítvány illetékes helyre beadott s így rövid idő múlva akadálytalanul működhet az a szervezet, a mely ezt a szép feladatot annál könnyebben megoldhatja, mert az érdekelteket saját hasznuk istápolása mellett lelkesíti az a tudat is, hogy első és úttörők szabályozott folyóink mentén bőven található holtágak rendszeres hasznosításában.

fs.

VEGYESEK.

Az édesvízi tavak alsóbbrendű állatvilágát tárgyalta újabban dr. Braum. Az édesvízi tavak alsóbbrendű állatvilágának gyakorlati szempontból való kutatása újabkori ága a zoológiának, melylyel hazánkban Dr. Daday Jenő foglalkozott behatóbban. Az édesvízi tavak plankton-tartalmának ismerete nagy fontossággal bír a haltenyésztésre nézve. Az alsóbbrendű állatok kifejlődésére befolyással van a napfény, a levegő, hullámcsapás és hőmérséklet. Eltérést találunk a partokhoz közel és azoktól távol élő állatok életmódjában, mindkét csoport alkalmazkodott azonban a körülményekhez. Mindkét

csoportra egyenlően csakis az évszakok változása hat. Legkedvezőtlenebb a plankton kifejlődésére márczius és április, a legkedvezőbb a juniustól szeptemberig terjedő idő. Ebben az időben jut tehát a tavak halfaunája a legtöbb táplálékhoz. A víznek plankton-tartalma igen különböző. A felsőbb rétegek gazdagabbak az alsóbbaknál, úgyszintén a kisebb tavak a nagyobbaknál. A trachenburgi kísérletező állomáson eszközölt mérések szerint egy köbméter vízben 64 cm³ plankton volt, ami mintegy 21 grammot tesz ki. Ily bőség azonban nem mindig található. A halak tápláléka leginkább a Crustaceák sorából kerül ki. Dr. Braun előadásának végén tárgyalta a rovarlárvák káros hatását a haltenyésztésre nézve.

T.

Hogyan ölik meg Hollandiában a halat. Hollandia joggal magáénak mondhatja azt a dicsőséget, hogy ott a halat nem kinözzák halálra, hanem levágják, miáltal nemcsak a humanitásnak tesznek eleget, hanem a halétel is egészségesebb marad. A németalföldiek lassan elhalt halat nem esznek, hanem minden halat leölnék, oly módon, hogy a feje mögött éles késsel mély vágást ejtenek, mely az agyvelőt a gerinczagtól elválasztja és a halat rögtön megöli. A hús a leölés által sokkal keményebb marad, íze jobb és tarthatósága is nagyobb, minélfogva élvezete is egészségesebb. A leölés után több harántvágást ejtenek a halon, a keletkezett nyílások tágra feszülnek és épen erről ismerhető fel, hogy a halat megölték-e, vagy lassan halt el, mert ez esetben a bevágás nem tágul szét. Minden halászegyesület és állatvédő-egyesület feladatának tarthatná oda hatni, hogy a nálunk divatozó embertelen megölése a halaknak megszűnjön.

T.

Helgoland halászata. Múlt évi december 6 án indult ki a helgolandi élettani intézet bárkája első ízben a téli fogásra. A fogásnál az ottani halászok által használt horgokat alkalmazták. A kirándulás reggeltől estig tartott, mintegy 12 tengeri mfd.-nyire a szigettől, az eredmény pedig egy tőkehal (Gardus morrhua) volt. Ez a szomorú tény eléggé bizonyítja, hogy a helgolandi öböl már meglehetősen halszegény, a minnek oka a gőzhajókkal való halászásban rejlik. Még 10—12 évvel ezelőtt 1000—1500 darabot fogtak és ma már semmit. Télen már csak nagyobb csónakokkal halásznak, kisebbekkel nem érdemes, minthogy még a felszárlési költség sem térül meg. A használatban levő kisebb halászsajkák száma 1890-ben még 33 volt, 1900-ban már csak 10. A helgolandiak keresetforrását manapság a homár- (Homarus vulgaris) kereskedés és a fürdővendégek képezik. Az északi tenger halszegénységének általánosan elfogadott oka a gőzhajókkal való halászat. A gőzhajók folytonosan üldözik a halakat, miközben annyi halivadék elpusztul, hogy a szaporodás lehetetlenné van téve. Szomorú kilátás nyílik úgy a halászokra, mint a halfogyasztó közönségre, ha az állatok nem javulnak, ami azonban aligha fog megtörténni.

A szívárványos pisztráng nagy gyarapodási képessége általánosan elismert dolog ma már. Az eddigi tapasztalatok szerint körülbelül kétszer oly gyorsan fejlődik, mint a mi közönséges pisztrángunk ugyanazon viszonyok között. Érdekesek a fejlődés felső hatáira nyert adatok is. Egy francia nagy telepen, Bessement-ban, Villers-Cotteret mellett volt alkalmunk látni 4 éves 4 kg. súlyú ilyen pisztrángot. Legújabban C. Arens, egyike a legismertebb német pisztrángtenyésztőknek közli, hogy Cley-singen mellett fekvő telepén a 13. számú tónak legutolsó lehalászása 109 db. 5—7 éves szívárványos pisztrángot eredményezett 310 kg. súlyban; voltak közöttük 4—4.5 kgmos példányok. Ilyen eredmény mellett joggal kérdezi Arens, nem volna-e hivatva ez a halfaj pótolni a mind ritkábbá váló lazacot? Bizonyára nagyon megérdemli a figyelmet ez a kérdés, különösen nálunk, a hol a lazacot inkább csak hírből ismerjük, de a hol a szívárványos pisztráng tenyésztéséből az eddigi tapasztalatok szerint a legjobb eredmények várhatók.

p.—